

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ *(стислий)*
з курсу «Комп'ютерна етика»

підготовки _____ бакалаврів

Спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

Спеціалізації : Інформаційна та документаційна діяльність

Розроблений: Л.Я. Філіповою,
професором кафедри ІТ, д.п.н.

План лекційних занять

№	Тема лекції	Кількість годин
	Розділ 1. Морально-етичні норми комп'ютерної етики	10
1.	Тема 1. Основи професійної та прикладної етики	2
2.	Тема 2. Комп'ютерна етика: вступ в проблематику.	2
3.	Тема 3. Інформаційна етика. Етика Інтернет.	2
4.	Тема 4. Професійні етичні норми та правила для «комп'ютерних професіоналів»: типи взаємовідносин	4
	Розділ 2. Правове регулювання етики комп'ютерних співвідношень	10
5.	Тема 5. Інформаційно-правові основи регулювання комп'ютерних співвідносин. Інформаційні злочини	4
6.	Тема 6. Комп'ютерні злочини в мережі Інтернет: правова оцінка, засоби їх попередження та запобігання	4
7.	Тема 7. Етико-правові проблеми охорони інтелектуальної власності та авторського права в мережі Інтернет	2

Розділ 1. Морально-етичні норми комп'ютерної етики

ЛЕКЦІЯ № 1

Тема: Основи професійної та прикладної етики

Мета вивчення: засвоїти моральні основи професійної етики, головні положення та норми професійно-етичних кодексів, їх значення для професії.

Література: [1-4, 7, 17, 23, 25, 26, 34].

План

1. Загальні поняття етики.
2. Співвідношення прикладної та професійної етики, визначення.
3. Основні положення та види професійної етики; її значення для певної професії.
4. Кодекси професійної етики: призначення, зміст.

Основний зміст

Взаємозв'язок та співвідносини теоретичної, прикладної (практичної) та професійної етики. Сутність прикладної етики. Поняття прикладної етики як

особливого різновиду етики, який надає нове розуміння проблем моралі, пов'язаних з прикладними (практичними) завданнями, що вирішуються філософами з позицій теоретичної етики. Взаємовідносини прикладної та професійної етики.

Професійна етика: історія походження, зміст. Поняття професійної етики як сукупності моральних норм, що визначають відношення людини до свого професійного обов'язку. Характеристика напрямів розвитку професійної етики: відносини трудових колективів і кожного фахівця окремо; моральні якості особистості фахівця, що забезпечують найкраще виконання професійного обов'язку; взаємини в професійних колективах та специфічні моральні норми, властиві для даної професії; особливості професійного виховання. Розуміння змісту професійної етики як сукупності вимог професії, як установа свого роду внутрішнього стандарту, еталону поведінки даних професіоналів.

Поняття видів професійної етики як специфічних особливостей професійної діяльності, спрямованих безпосередньо на людину в тих або інших умовах його життєдіяльності в суспільстві. Значення професійних моральних норм — правил, зразків, порядку внутрішньої саморегуляції особистості на основі етичних ідеалів. Характеристика основних видів професійної етики та специфічних вимог в області моралі (лікарська етика, судова етика, військова етика, педагогічна етика, екологічна етика, комп'ютерна етика, етика вченого, актора, художника, підприємця, інженера і т. ін.).

Професійні етичні кодекси як основа змісту професійної етики, їх зміст, мета та значення. Виникнення перших професійно-етичних кодексів. Відображення в професійних етичних кодексах тих моральних норм та правил, які притаманні членам саме цієї професії, а не тих стандартів, що додаються до неї зовні.

Питання для самостійної роботи:

1. Визначити взаємовідносини прикладної та професійної етики.
2. Розкрити поняття прикладної етики, зміст, характеристика.
3. Розкрити поняття професійної етики, зміст, характеристика напрямів розвитку.
4. Охарактеризувати види професійної етики; характеристика особливостей.
5. Пояснити значення професійно-етичних кодексів як основи змісту професійної етики: зміст, значення

ЛЕКЦІЯ № 2

Тема: Комп'ютерна етика: вступ в проблематику

Мета вивчення: засвоїти багатозначні визначення інформації: канонічні та сучасні; їх характеристики, види, структуру, властивості.

Література [1-4, 7, 8, 17, 24, 25, 26, 28, 29, 34].

План

1. Вступ у комп'ютерну етику. Поняття та визначення комп'ютерної етики як різновиду професійної етики.
2. Значення наукових праць з комп'ютерної етики американських вчених Джеймса Мура та Дебори Джонсон.
3. Кодекси комп'ютерної етики: загальна характеристика. Передумови виникнення, зміст та значення
4. Основні морально-етичні норми та принципи, що закладені в основу кодексів комп'ютерної етики.
5. Значення комп'ютерної етики для розвитку сучасного міжнародного інформаційного суспільства

Основний зміст

Етико-правовий простір інформаційно-комп'ютерних технологій: загальна характеристика. Розвиток етико-інформаційного напрямку: комп'ютерна етика, інформаційна етика, кіберетика.

Поняття «комп'ютерна етика» та його синонімічні поняття: «етика Інтернет», «віртуальна етика»(або кіберетика), «мережевий етикет», «нетикет», «webethics». Визначення узагальнюючого поняття “комп'ютерна етика” як різновиду професійної етики, яка охоплює розробку моральних норм для усіх суб'єктів інформаційного суспільства, а також моральні кодекси не тільки комп'ютерних професіоналів, а й усіх користувачів комп'ютерних систем.

“Піонери” комп'ютерної етики у 80-і р. ХХ в.— Джеймс Мур, Дебора Джонсон, Дж.Снеппер, Л.Ллойд, У.Бетчел, Джулія ван Дюн та ін. Розуміння комп'ютерної етики як складного динамічного поля досліджень, що передбачає аналіз відносин між фактами, концепціями, політикою і цінностями в контексті інтенсивного розвитку інформаційно-комп'ютерних технологій. Комп'ютерна етика як поле досліджень, розташоване на межі нових комп'ютерно-комунікаційних технологій та нормативної етики. Аналіз досліджень та публікацій Джеймса Мура про комп'ютерну етику для “формулювання моральних норм та проведення активної політики їх впровадження у свідомість розробників та користувачів комп'ютерних технологій”. Значення книги Дебори Джонсон «Комп'ютерна етика» для формування комп'ютерної етики як навчальної дисципліни в США та інших країнах світу.

Значення моральних норм в комп'ютерному середовищі як історично сформованої основи для розробки нових та вдосконалення існуючих юридичних норм, що забезпечуються силою державного впливу.

Передумови, зміст та значення першого кодексу комп'ютерної етики (США, 1979). Визначення головної мети — життєво важливої необхідності дотримання всіх норм етики при розробці й експлуатації засобів інформаційних технологій. Американський досвід з розробки основи кодексів комп'ютерної етики, яка охоплює загальнолюдські моральні норми, а також десять заповідей (подібно моральних постулатів біблійної заповіді). Характеристика моральних норм, що базуються на дотриманні чотирьох головних моральних принципів: privacy (таємниця особистого життя), accuracy (точність), property (приватна власність) и accessibility (доступність).

Значення кодексів етики Асоціацій розробників інформаційних технологій, менеджерів інформаційних технологій, користувачів інформаційних технологій, сертифікованих комп'ютерних професіоналів (США). Кодекси комп'ютерної етики для викладачів вищих та середніх шкіл як основа для створення та впровадження спеціальних навчальних курсів (США, Німеччина, Росія); як механізм для освіти (контролю над новими правилами та стандартами).

Рекомендації Міжнародної федерації з інформаційних технологій (IFIP) щодо прийняття національних кодексів комп'ютерної етики усім державам світу на базі етичних стандартів з урахуванням місцевих культурних і етичних традицій. Значення діяльності дослідних інститутів з проблем соціального впливу комп'ютерних технологій на особистість та суспільство (США, Австралія, Велика Британія, європейські держави); розробка ними рекомендацій, норм та методів їх впровадження в суспільну свідомість.

Питання для самостійної роботи:

1. Дати пояснення терміну «етико-правовий простір інформаційно-комп'ютерних технологій». Розкрити передумови виникнення комп'ютерної етики.
2. Пояснити визначення комп'ютерної етики як різновиду професійної етики.
3. Проаналізувати наукові публікації Джеймса Мура про комп'ютерну етику. Визначити його внесок у цю дисципліну.
4. Розкрити значення книги Дебори Джонсон «Комп'ютерна етика» для формування комп'ютерної етики як навчальної дисципліни. Значення моральних норм в комп'ютерному середовищі як основи для розробки юридичних норм.
5. Дати характеристику моральних норм, що базуються на дотриманні чотирьох головних моральних
6. Пояснити значення кодексів комп'ютерної етики; дати загальну характеристику.

ЛЕКЦІЯ № 3

Тема: Інформаційна етика. Етика Інтернет

Мета вивчення: засвоїти основні поняття, визначення та характеристику інформаційної етики та Інтернет-етики.

Література: [1-4, 7, 8, 17, 22, 33, 34].

План

1. Інформаційна етика як філософська основа комп'ютерної етики; значення праць Лучано Флориди
2. Поняття терміну «кіберетика»: характеристика.
3. Етика Інтернет: загальні поняття та визначення.
4. Розробка гуманітарних проблем користування Інтернет.

Основний зміст

Поняття інформаційної етики як філософської основи комп'ютерної етики; значення праць англійського вченого Лучано Флориди.

Термін кіберетика та кіберпростір в художніх творах письменників-фантастів (Вільям Гібсон).

Особливості етичних норм для користувачів мережі Інтернет, правила «нетикету» (похідне від англ. net — мережа та etiquette — етикет). Напрями досліджень етичних, моральних та правових аспектів використання міжнародної комп'ютерної мережі Інтернет: їх актуальність та значення для розвитку сучасного суспільства. Проблеми протиріччя між позитивним впливом нових можливостей користування інформацією з мережі та негативними наслідками; можливі шляхи їх вирішення. Розробка гуманітарних проблем користування Інтернет: антисоціальна поведінка; регулювання відносин; саморегуляція етичних норм у комп'ютерно-комунікаційному середовищі.

Значення положень освітньої політики в сфері інформатизації суспільства, яка має поєднувати багатий потенціал інформаційних та телекомунікаційних технологій та збереження культурної спадщини (національні традиції, культурні цінності та норми) кожного народу світового співтовариства. Зарубіжний освітній досвід: США, Німеччина, Росія.

Питання для самостійної роботи:

1. Розкрити поняття інформаційної етики як філософської основи комп'ютерної етики, користуючись положеннями праць англійського вченого Лучано Флориди.
2. Охарактеризувати особливості етичних норм для користувачів мережі Інтернет, правила «нетикету», порівняти зарубіжний досвід: США, Росія, Україна.

ЛЕКЦІЯ № 4

Тема: Професійні етичні норми та правила для «комп'ютерних професіоналів»: типи взаємовідносин

Мета вивчення: засвоїти головні морально-етичні норми поведінки користувачів в комп'ютерному середовищі.

Література: [1-4, 7, 24, 25, 26, 34].

План

1. Поняття «комп'ютерні професіонали» у сучасному інформаційному суспільстві (американський досвід).
2. Типи взаємовідносин комп'ютерних професіоналів та їх моральна основа:
 - «роботодавець — комп'ютерний професіонал»: характеристика. Поняття «лояльність» (Марсія Барон);
 - «клієнт — комп'ютерний професіонал»: характеристика;
 - «суспільство — комп'ютерний професіонал»: характеристика; поняття соціального контракту;
 - «професіонал — професіонал»: характеристика.

Основний зміст

Поняття «комп'ютерних професіоналів» як узагальнююче для таких категорій учасників комп'ютерних взаємовідносин в мережі, як: програмісти, системні аналітики, системотехніки, оператори, інформаційні працівники (посередники), продавці комп'ютерного устаткування, а також і користувачі продуктів інформаційно-комп'ютерних технологій.

Характеристика типів взаємовідносин комп'ютерних професіоналів з такими категоріями, як: роботодавці; клієнти; колеги по професії; громадськість. Моральні основи взаємовідносин «роботодавець — комп'ютерний професіонал»: їх характеристика. Значення наявності контрактних взаємовідносин та усвідомленого обмеження автономності. Аналіз поняття «лояльність» (Марсія Барон), наслідки: позитивні (добрі, дружні взаємовідносини) та негативні (нечесність, відсутність здорового глузду, безвідповідальність). Моральні основи взаємовідносин «клієнт—комп'ютерний професіонал»: їх характеристика. Значення контрактних відносин, довіри, чесності, компетентності. Моральні основи взаємовідносин «суспільство — комп'ютерний професіонал»: їх характеристика. Поняття соціального контракту. Співвідношення між професійними знаннями та відповідальністю. Моральні основи взаємовідносин «професіонал — професіонал»: їх характеристика. Значення дотримання певних стандартів поведінки; відповідальності, чесності, прагнення уникнути конфлікту професійних та особистих інтересів, довіри, тощо.

Питання для самостійної роботи:

1. Розкрити поняття «комп'ютерних професіоналів», як узагальнююче для учасників комп'ютерних взаємовідносин в мережі.
2. Пояснити типи взаємовідносин комп'ютерних професіоналів в мережі.

2.1. Моральні основи взаємовідносин “роботодавець—комп'ютерний професіонал”: їх характеристика.

2.2. Моральні основи взаємовідносин “клієнт — комп'ютерний професіонал”: їх характеристика. Значення контрактних відношень, довіри, чесності, компетентності.

2.3. Моральні основи взаємовідносин “суспільство—комп'ютерний професіонал”: їх характеристика. Поняття соціального контракту.

2.4. Моральні основи взаємовідносин “професіонал-професіонал”: їх характеристика.

Контрольне завдання для письмового твору: Аналіз та оцінка вчинків представників «комп'ютерних професіоналів» (за 4-ма сценаріями), обґрунтування та захист власної думки щодо дотримання професійно-комп'ютерних етичних норм поведінки в різних ситуаціях.

Розділ 2. Правове регулювання етики комп'ютерних співвідношень

ЛЕКЦІЯ № 5

Тема: Інформаційно-правові основи регулювання комп'ютерних співвідносин. Інформаційні злочини

Мета вивчення: засвоїти інформаційно-правові основи регулювання комп'ютерних співвідносин та головні поняття інформаційних злоч

Література [1-4, 6, 9, 10-12, 16, 18, 19, 20-22, 24, 27, 28, 30, 34].

План лекції

1. Інформаційні та комп'ютерні злочини: загальна характеристика, зміст, наслідки.

2. Поняття інформаційних злочинів. Характеристика інформаційних правовідносин.

3. Характеристика об'єкта і предмета інформаційних злочинів та засобів їх запобігання.

Основний зміст

Інформаційні та комп'ютерні злочини: загальна характеристика, зміст, наслідки. Поняття інформаційних злочинів. Характеристика інформаційних правовідносин як таких, що виникають при умовах: формування та використання інформаційних ресурсів на основі створення, збору, обробки, збереження, пошуку, розповсюдження та надання користувачеві інформації і документів; створення та використання інформаційних технологій та засобів їх забезпечення; захисту інформації та прав суб'єктів, що беруть участь в інформаційних процесах.

Поняття об'єкта та предмета інформаційних злочинів. Характеристика загального об'єкта інформаційних злочинів — правовідносин в інформаційній сфері (або інформаційних правовідносин). Характеристика родових об'єктів: особистість, сфера економіки, суспільна безпека і суспільний порядок, державна влада. Характеристика безпосереднього об'єкта інформаційних злочинів.

Основні групи інформаційних злочинів за родовим об'єктом: проти особистості; в сфері економіки; проти суспільної безпеки і суспільного порядку; проти державної влади; проти миру та безпеки людства, їх характеристика.

Питання для самостійної роботи:

1. Надати характеристику інформаційним правовідносинам та узагальнити поняття інформаційних злочинів.
2. Охарактеризувати основні групи інформаційних злочинів за родовим об'єктом:
 - 2.1.проти особистості;
 - 2.2.в сфері економіки;
 - 2.3.проти суспільної безпеки і суспільного порядку;
 - 2.4.проти державної влади;
 - 2.5.проти миру та безпеки людства.

ЛЕКЦІЯ № 6

Тема: Комп'ютерні злочини в мережі Інтернет: правова оцінка, засоби їх попередження та запобігання

Мета вивчення: засвоїти правові основи регулювання комп'ютерних співвідносин в мережі Інтернет та головні поняття комп'ютерних злочинів.

Література [1-4, 6, 9, 10-12, 16, 18, 19, 20-22, 24, 27, 28, 30, 34].

План

1. Комп'ютерні злочини: правова характеристика, основні групи.
2. Характеристика різновидів комп'ютерних злочинів; дві основні категорії.
3. Способи здійснення комп'ютерних злочинів; їх класифікація і характеристика основних груп.
4. Відповідальність та законність в мережі. Попередження комп'ютерних злочинів: міжнародний досвід, основні групи мір.
5. Законодавчі міри боротьби з комп'ютерними злочинами: досвід США, Росії, України.

Основний зміст

Комп'ютерні злочини: правова характеристика. Поняття комп'ютерних злочинів як передбачених кримінальним законом суспільно небезпечних дій, у яких комп'ютерна інформація є об'єктом злочинного зазіхання. Характеристика предмету або знаряддя злочину (комп'ютерна інформація, комп'ютер, комп'ютерна система або комп'ютерна мережа). Поняття комп'ютерної інформації як форм представлення інформації (зведень про осіб, предмети, факти, події, явище і процеси) у машинозчитуваному вигляді, як сукупність символів, зафіксованих в пам'яті комп'ютера, або на машинному носії (дискеті, оптичному, магнітооптичному диску тощо).

Характеристика різновидів комп'ютерних злочинів. Дві основні категорії: 1) злочини, зв'язані з втручанням у роботу комп'ютерів і 2) злочини, що використовують комп'ютери як необхідні технічні засоби. Правова характеристика неправомірного доступу до комп'ютерної інформації;

створення, використання і поширення шкідливих програм для комп'ютерів; порушень правил експлуатації комп'ютерів, комп'ютерних систем або мереж.

Способи здійснення комп'ютерних злочинів; їх класифікація і характеристика основних груп. Поняття «інформаційної війни».

Відповідальність та законність в мережі. Попередження комп'ютерних злочинів: міжнародний досвід. Основні групи мір попередження комп'ютерних злочинів: правові, організаційно-технічні та криміналістичні. Загальна характеристика розслідування злочинів у сфері комп'ютерної інформації.

Законодавчі міри боротьби з комп'ютерними злочинами: досвід США і Росії. Досвід України з боротьби з комп'ютерними злочинами (закон «Про внесення змін у Кримінально-процесуальний кодекс України» (2003), ст. 361, 362, 363 КК України).

Питання для самостійної роботи:

1. Надати правову характеристику різновидів комп'ютерних злочинів, їх основних категорій:

- 1) злочини, зв'язані з втручанням у роботу комп'ютерів;
- 2) злочини, що використовують комп'ютери як необхідні технічні засоби.

2. Проаналізувати способи здійснення комп'ютерних злочинів та їх класифікацію.

3. Вивчити основні групи мір попередження комп'ютерних злочинів: правові, організаційно-технічні та криміналістичні.

4. Визначити законодавчі міри боротьби з комп'ютерними злочинами: міжнародний досвід та досвід України.

ЛЕКЦІЯ № 7

Тема: Етико-правові проблеми охорони інтелектуальної власності та авторського права в мережі Інтернет

Мета вивчення: засвоїти етико-правові норми охорони інтелектуальної власності та авторського права в мережі Інтернет.

Література [1-4, 5, 13, 14, 15, 18, 22, 28, 31-33, 34].

План

1. Загальна характеристика інформаційного права та інформаційних відносин

2. Джерела права та правова основа.

3. Значення міжнародних конвенцій. Договори Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОИС): Договір про захист авторських прав (ДАП), Договір по музичних творах і фонограмам (ДИФ).

4. Зміст та головні завдання Закону України “Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів ведення господарства, зв'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування” від 17 січня 2002 року № 2953-III

5. Основні проблеми авторського права (та захисту інтелектуальної власності) у мережі, їх залежність від систем національного законодавства.

6. Складність закону про авторське право. Характеристика чотирьох основних принципів оцінки легітимного використання роботи, захищеної авторським правом.

7. Специфіка етико-правових проблем авторського права в дистанційній освіті.

8. Основні типи об'єктів інтелектуальної власності в мережі. Характеристика цінності комп'ютерних програм та інтелектуальних цінностей.

Основний зміст

Загальна характеристика інформаційного права як сукупності правових норм, що регулюють суспільні відносини, зв'язані з інформацією. Поняття інформаційного права в широкому і вузькому змісті. Характеристика галузей права, дві групи - класичні (карне, цивільне, конституційне право) і комплексні або інтегральні. Інформаційне право як сукупність норм, що відносяться до класичних галузей, об'єднаних специфікою об'єкта свого впливу - інформаційних відносин. Загальна характеристика джерел права — документів різного походження і різної юридичної чинності. Minimum minimum для інформаційного права — нормативні акти: конституція, закони, укази президента, постанови уряду; а також міжнародні конвенції.

Зміст, мета та значення договорів Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ) для широкомасштабного та законного розповсюдження творів і записів у Інтернеті; для рішення питань дотримання авторських прав у нових цифрових технологіях.

Правовий простір комп'ютерних технологій: захист авторських прав в мережі Інтернет. Основні проблеми авторського права та захисту інтелектуальної власності у мережі, їх залежність від систем національного законодавства (досвід США). Складність закону про авторське право як одного з аспектів розміщення інформації в мережах. Характеристика чотирьох основних принципів оцінки легітимного використання електронної публікації в мережі, захищеної авторським правом. Значення повідомлень про захист авторських прав в електронних публікаціях у мережі. Загальна характеристика об'єктів інтелектуальної власності, що розуміється як права на результати творчої діяльності людини. Сфера інтелектуальної власності; права, що належать до інтелектуальної діяльності у виробничій, науковій, літературній і художній сферах.

Особливості впливу комп'ютерних мереж на умови передачі інформації; створення нових інформаційних цінностей у мережі— продуктів і послуг інтелектуальної власності, можливість відбору інформації, присутність інших людей і спілкування з ними, гарантія автентичності.

Основні типи об'єктів інтелектуальної власності в мережі: промислові, комерційні і художні роботи, комп'ютерні програми, «розкручені» на ринку «гарячі» назви (brand name), торговельні марки тощо. Комп'ютерні програми як носії цінних послуг: допомога, консультації, навчання, програмування й усунення помилок.

Специфіка етико-правових проблем авторського права в дистанційній освіті: політика захисту авторського права та інтелектуальної власності; програмне забезпечення курсів та проблеми їх ліцензування; загальні проблеми авторського права.

Питання для самостійної роботи:

1. Визначити основні проблеми авторського права та захисту інтелектуальної власності у мережі, їх залежність від систем національного законодавства (порівняти досвід США та України).
2. Охарактеризувати сферу інтелектуальної власності в Інтернеті (права, що належать до інтелектуальної діяльності у виробничій, науковій, літературній і художній сферах).
3. Визначити та навести приклади основних типів об'єктів інтелектуальної власності в мережі: промислові, комерційні і художні роботи, комп'ютерні програми, «розкручені» на ринку «гарячі» назви (brand name), торговельні марки тощо.
4. Охарактеризувати політику захисту авторського права та інтелектуальної власності в дистанційній освіті.

Основні терміни та поняття

Етика - філософська наука, об'єктом вивчення якої є мораль.

Прикладна етика — це особливий різновид етики, який надає нове розуміння проблем моралі, пов'язаних з прикладними (практичними) завданнями, що вирішуються філософами з позицій теоретичної етики. Поняття прикладної етики розуміють як особливу, досить самостійну, специфічну частину етики, яка виникла і оформилася всередині загального етичного вчення. Прикладна етика ширше поняття професійної етики, вона являє собою форму регуляції професійної діяльності не зсередини, а ззовні.

Професійна етика — розуміється як сукупність моральних норм, які визначають ставлення людини до свого професійного обов'язку; вона регулює моральні відносини людей у трудовій сфері (в певній професії). Зміст професійної етики - це перш за все вимоги професії, що пред'являються нею до її членів, це встановлення свого роду внутрішнього стандарту, еталону поведінки даних професіоналів

Професійні моральні норми — це правила, зразки порядку внутрішньої саморегуляції особистості на основі етичних ідеалів в межах певної професії.

Професійні етичні кодекси містять основу змісту професійної етики; в них відображено такі моральні норми та правила, які притаманні членам саме цієї професії.

Комп'ютерна етика — означает не что иное, как моральные кодексы не только компьютерных профессионалов, но и всех пользователей компьютерных систем.

Комп'ютерна етика за Джеймсом Муром - це складне динамічне поле досліджень, що передбачає аналіз відносин між фактами, концепціями, політикою і цінностями в контексті інтенсивного розвитку інформаційно-

комп'ютерних технологій. Джеймс Мур визначає комп'ютерну етику як "аналіз природи соціального впливу комп'ютерних технологій на суспільство, формулювання на цій основі моральних норм і проведення активної політики їх впровадження у свідомість розробників і користувачів комп'ютерних технологій".

Комп'ютерна етика за Деборою Джонсон – розглядається як навчальна дисципліна та охоплює етичні проблеми інформаційно-комп'ютерних технологій, що мають спиратися на традиційні моральні принципи і теорії. Американський етик Дебора Джонсон випустила підручник "Комп'ютерна етика" (1985 р.), який в 1994 р. вийшов другим виданням. Її вважають засновником комп'ютерної етики як навчальної дисципліни, яку необхідно розпочинати викладати, на її думку, ще з дитячого садку і потім продовжувати - в навчальних закладах різних рівнів.

Кодекс комп'ютерної етики є різновидом професійного етичного кодексу; містить моральні норми та правила, які притаманні не тільки «комп'ютерним професіоналам», які розробляють та впроваджують засоби інформаційних технологій, а й усім користувачам комп'ютерних систем та Інтернет-мережі.

Інформаційна етика за Лучано Флориди (англійського вченого) розглядається як філософська основа комп'ютерної етики, основним завданням якої є оцінити з моральної точки зору будь-яку «інформацію про все, що існує або буде існувати у світі, починаючи від людей і їх соціальних відносин і до зірок, каменів, тварин, рослин».

Етика Інтернету, (синоніми: "мережевий етикет", "нетикет"), містить положення, морально-етичні норми та правила, які відносяться до етичного аспекту поведінки в глобальній мережі Інтернет. Поняття "комп'ютерної етики" та "етики Інтернет" можна вважати ідентичними, підкресливши при цьому деякі умовні відмінності: перша за рівнем теоретичного обґрунтування понять і визначень може бути віднесена до наукового напрямку, а друга - до суто прикладного.

“Webethics” – англomовний (американський) аналог поняття “Етика Інтернету” (відомо, що американці називають Інтернет словом «Веб»).

«Нетикет» - слово, похідне від англ. net — мережа та etiquette — етикет; означає етику Інтернету.

Кібернетика та кіберпростір — це терміни, що активно використовуються переважно там, де вони і виникли - в художній літературі, і особливо в художній фантастиці. Хоча за своєю суттю поняття "кіберпростір" є синонімом таких наукових понять, як "мережевий простір (або віртуальний, телекомунікаційний); а "кіберетіку" можна замінити терміном "комп'ютерна етика", як узагальнюючим, якщо йдеться про вживання його в науковій, науково-навчальній літературі.

«Комп'ютерні професіонали» - умовне узагальнююче поняття (за досвідом США), що позначає такі категорії учасників комп'ютерних взаємовідносин в мережі, як: програмісти, системні аналітики, системотехніки, оператори, інформаційні працівники (посередники),

продавці комп'ютерного устаткування, а також і користувачі продуктів інформаційно-комп'ютерних технологій.

Інформаційна безпека суспільства - це стан захищеності національних інтересів в інформаційній сфері, обумовлений сукупністю збалансованих інтересів особистості, суспільства і держави.

Інформаційні злочини - це заборонені Кримінальним Кодексом суспільно небезпечні діяння, об'єктом злочинних зазіхань яких є правовідносини в інформаційній сфері. Предметом злочинних посягань є інформація, що охороняється законом, в тому числі й така, яка зафіксована на машинних (електронних) носіях.

Інформаційні правовідносини — це такі відносини, що виникають при умовах: формування та використання інформаційних ресурсів на основі створення, збору, обробки, збереження, пошуку, розповсюдження та надання користувачеві інформації і документів; створення та використання інформаційних технологій та засобів їх забезпечення; захисту інформації та прав суб'єктів, що беруть участь в інформаційних процесах.

Комп'ютерні злочини — це передбачені кримінальним законом суспільно небезпечні дії, в яких машинна інформація є об'єктом злочинного посягання; а в якості предмету або знаряддя злочину виступає машинна інформація, комп'ютер, комп'ютерна система або комп'ютерна мережа. Поділяються на дві основні категорії: 1) злочини, зв'язані з втручанням у роботу комп'ютерів і 2) злочини, що використовують комп'ютери як необхідні технічні засоби.

Minimum minimumum для інформаційного права — це нормативні акти: конституція, закони, укази президента, постанови уряду; а також міжнародні конвенції.